

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Навчально-науковий інститут
«Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»
Кафедра міжнародних відносин

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Директор ІНН «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Микола ПИСАРЕВСЬКИЙ
«28» серпня 2025 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА ЄС

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

галузь знань 29 «Міжнародні відносини»

спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

освітньо-професійна програма «Міжнародні відносини»

вид дисципліни за вибором

навчально-науковий інститут «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

2025 /2026 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

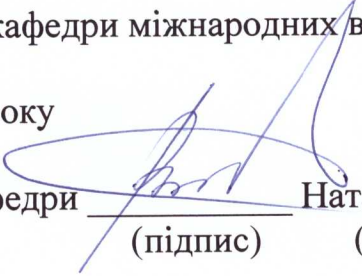
«28» серпня 2025 року, протокол №1

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

Наталія ВІННИКОВА, д. політ. наук, доцент, професор кафедри міжнародних відносин.

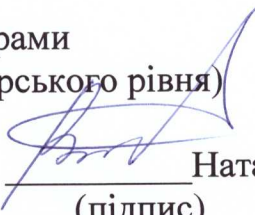
Програму затверджено на засіданні кафедри міжнародних відносин

Протокол №1 від «25» серпня 2025 року

завідувач кафедри Наталія ВІННИКОВА
(підпис) (ім'я та прізвище)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми

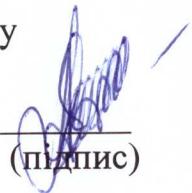
Гарант освітньо-професійної програми
«Міжнародні відносини» (бакалаврського рівня)

 Наталія ВІННИКОВА
(підпис) (ім'я та прізвище)

Програму погоджено науково-методичною комісією ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Протокол №1 від «27» серпня 2025 року

Голова науково-методичної комісії

(підпис)

Ганна ПАНАСЕНКО
(ім'я та прізвище)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Зовнішня політика ЄС» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини» підготовки бакалавра за спеціальністю 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії».

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти уявлення про зовнішню політику Європейського Союзу як багаторівневу, нормативно-орієнтовану та стратегічно адаптивну систему міжнародних відносин, що поєднує інструменти дипломатії, безпеки, розвитку, торгівлі та ціннісного впливу.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є такі:

- ознайомити здобувачів з інституційною архітектурою зовнішньополітичного механізму ЄС;
- сформувати у здобувачів уявлення про зміст і логіку Спільної зовнішньої та безпекової політики (CFSP) та Спільної політики безпеки і оборони (CSDP);
- розкрити для здобувачів регіональні пріоритети зовнішньої політики ЄС: Східне партнерство, політика щодо країн Західних Балкан, Середземномор'я, Африки, Азії, США, Китаю тощо;
- сформувати у здобувачів навички оцінювання динаміки ролі ЄС як глобального актора у сфері багатосторонньої дипломатії, сталого розвитку, прав людини та кліматичної політики.

1.3. Кількість кредитів – 4.

1.4. Загальна кількість годин – 120.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
За вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
4-й	-
Семестр	
8-й	-
Лекції	
24 год.	-
Практичні, семінарські заняття	
24 год. (12 пр.+12 сем.)	-
Лабораторні заняття	
-	-
Самостійна робота	
72 год.	-
Індивідуальні завдання	
-	-

** у разі формування малочисельних груп обсяг аудиторного навчального навантаження, відведеного на вивчення навчальної дисципліни, зменшується відповідно до Положення про планування й звітування науково-педагогічних працівників Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.*

1.6. Перелік компетентностей, що формує ця дисципліна

Загальні компетентності:

ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК16. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК7. Здатність аналізувати міжнародні інтеграційні процеси у світі та на Європейському континенті, та місце в них України.

СК9. Здатність застосовувати знання характеристик розвитку країн та регіонів, особливостей та закономірностей глобальних процесів та місця в них окремих держав для розв'язання складних спеціалізованих задач і проблем.

СК11. Здатність аналізувати природу та еволюцію міжнародних організацій, їх місця у системі міжнародних відносин, основних форм та перспектив співпраці України з ними.

СК13. Здатність аналізувати діяльність міжнародних недержавних акторів та транснаціональні відносини.

1.7. Перелік результатів навчання, що формує ця дисципліна

РН03. Знати природу міжнародного співробітництва, характер взаємодії між міжнародним акторами, співвідношення державних, недержавних акторів у світовій політиці.

РН06. Знати природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та локальному рівнях.

РН09. Здійснювати опис та аналіз міжнародної ситуації, збирати з різних джерел необхідну для цього інформацію про міжнародні та зовнішньополітичні події та процеси.

РН10. Збирати, обробляти та аналізувати великі обсяги інформації про стан міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, регіональних систем, міжнародних комунікацій.

1.8. Пререквізити вивчення навчальної дисципліни: «Історія міжнародних відносин», «Країнознавчі студії», «Політологія», «Міжнародна інтеграція та глобалізація», «Міжнародні організації», «Міжнародна безпека».

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. Концептуальні та нормативні засади зовнішньої політики ЄС.

Концептуально-нормативні засади зовнішньої політики ЄС. Поняття зовнішньої політики ЄС: її правова природа, інституційна специфіка та відмінність від національних зовнішньополітичних стратегій держав-членів. Цілі зовнішньої політики ЄС: забезпечення міжнародної стабільності, захист цінностей ЄС, сприяння багатосторонності, розвиток партнерств та глобальна відповідальність. Завдання зовнішньої політики ЄС: дипломатичне представництво, врегулювання конфліктів,

розвиток стратегічних відносин, гуманітарна допомога, підтримка демократії та верховенства права.

Тема 2. Інституційна архітектура управління зовнішньою політикою ЄС.

Європейська рада та її роль у визначенні стратегічних пріоритетів зовнішньої політики Європейського Союзу. Рада Європейського Союзу та її функції у забезпеченні Спільної зовнішньої політики та політики безпеки. Європейський парламент: повноваження у формуванні та реалізації зовнішньої політики Європейського Союзу. Європейська комісія та її участь у реалізації зовнішньої політики ЄС. Місія та повноваження Верховного представника з закордонних справ і політики безпеки. Компетенція Європейської служби зовнішніх справ. Суд Європейського Союзу та його роль у нормативно-правовому регулюванні зовнішньої політики ЄС. Функції Європейського економічного та соціального комітету в розвитку зовнішніх відносин Європейського Союзу. Європейський комітет регіонів та забезпечення мережевого виміру зовнішньої політики Європейського Союзу. Роль Європейських агентств у реалізації зовнішньої політики ЄС. Фінансування зовнішньої діяльності ЄС та завдання Європейського Суду аудиторів у контролі за видатками. Ухвалення рішень у сфері зовнішньої політики Європейського Союзу.

Тема 3. Геостратегічні напрями зовнішньої політики ЄС.

Напрями зовнішньої політики ЄС та форми реалізації. Стратегічні партнери Європейського Союзу в світі. Трансатлантичний вимір зовнішньої політики ЄС. Європейський Союз – США: відносини *ad hoc*. Європейський Союз – Китай: динаміка відносин. Стратегія ЄС до країн Глобального півдня. Європейська політика сусідства. Східне Партнерство. Середземноморський Союз. Євроінтеграційний вимір зовнішньої політики ЄС.

Тема 4. ЄС у системі міжнародних організацій та глобального врядування.

Правові основи співробітництва ЄС з міжнародними організаціями. Членство ЄС у міжнародних організаціях. Співпраця з ООН: участь ЄС у миротворчих операціях, гуманітарних місіях, захисті прав людини, реалізації Цілей сталого розвитку. Представництво ЄС у СОТ. Відносини з ОБСЄ, Радою Європи, СОТ, ВООЗ, МВФ та Світовим банком: напрями співпраці, узгодження політик, участь у глобальному врядуванні. Роль ЄС у регіональних організаціях: співпраця з Африканським союзом, АСЕАН, Латиноамериканськими інтеграційними структурами. Європейський Союз і глобальні клуби.

Тема 5. Спільна зовнішня політика безпеки та оборони: механізми та виклики.

Інституційні засади Спільної безпекової та оборонної політики ЄС: роль Європейської служби зовнішніх дій (EEAS), Високого представника ЄС з питань зовнішньої політики і політики безпеки, Європейського оборонного агентства (EDA) та Постійного структурованого співробітництва (PESCO). Ключові документи та стратегічні рамки: Глобальна стратегія ЄС, Стратегічний компас (2022), оборонні ініціативи та механізми кризового реагування. Операції та місії в межах СОП: цивільні та військові місії ЄС у рамках Спільної безпекової та оборонної політики в Африці, на Балканах, у Східному партнерстві. Взаємодія з НАТО: принципи комплементарності та партнерства.

Тема 6. ЄС і трансформація безпекової політики в умовах нових викликів.

Структурні виклики: фрагментація оборонного сектору ЄС. Відсутність єдиної європейської армії: політичні, правові та інституційні причини. Різний рівень обороноздатності держав-членів: бюджетні диспропорції, технологічна нерівність. Проблема дублювання та неузгодженості оборонних програм. Залежність від НАТО та США: стратегічні ризики та дилеми автономії. Приклади фрагментації: закупівлі озброєння, стандартизація, оперативна сумісність. Війна в Україні як каталізатор переосмислення оборонної політики ЄС. ЄС як актор безпеки. Посилення оборонного фінансування: Європейський фонд миру, нові оборонні ініціативи. Переоцінка загроз: гібридні атаки, кібербезпека, енергетична безпека. Роль України у формуванні нової безпекової парадигми ЄС. Роль ЄС у формуванні нової архітектури європейської безпеки. Вплив громадської думки та політичних еліт на безпекову політику.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	Ус ьо го	у тому числі					у с ь о го	у тому числі				
		л	с	п	ін д	с.р.		л	с	п	ін д	с.р.
Тема 1. Концептуальні та нормативні засади зовнішньої політики ЄС	20	4	2	2	-	12	-	-	-	-	-	-
Тема 2. Інституційна архітектура управління зовнішньою політикою ЄС	20	4	2	2	-	12	-	-	-	-	-	-
Тема 3. Інституційна архітектура управління зовнішньою політикою ЄС	20	4	2	2	-	12	-	-	-	-	-	-
Тема 4. Інституційна архітектура управління зовнішньою політикою ЄС	20	4	2	2	-	12	-	-	-	-	-	-
Тема 5. Спільна зовнішня політика безпеки та оборони: механізми та виклики.	20	4	2	2	-	12	-	-	-	-	-	-
Тема 6. ЄС і трансформація безпекової політики в умовах нових викликів.	20	4	2	2	-	12	-	-	-	-	-	-
Усього годин	120	24	12	12	-	72	-	-	-	-	-	-

4. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ І ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

4.1 Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1-2	Концептуальні та нормативні засади зовнішньої політики ЄС	4
3-4	Інституційна архітектура управління зовнішньою політикою ЄС	4
5-6	Геостратегічні напрями зовнішньої політики ЄС.	4
	Усього	12

4.2. Теми практичних занять.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
7-8	Безпека та оборона в зовнішній політиці Європейського Союзу.	4
9-10	Спільна зовнішня політика безпеки та оборони: механізми та виклики.	4
11-12	ЄС і трансформація безпекової політики в умовах нових викликів.	4
	Усього	12

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Тема 1. Концептуальні та нормативні засади зовнішньої політики ЄС Завдання: Провести порівняльний аналіз зовнішньополітичних стратегій ЄС та однієї з держав-членів (на вибір). - правова природа - цілі та завдання - інституційна специфіка - сфери збігу та розбіжностей Результати оформити у вигляді аналітичної записки до 5 сторінок (шрифт 14 TimesNewRoman).	12
2	Тема 2. Інституційна архітектура управління зовнішньою політикою ЄС Завдання: Моделювання процесу ухвалення зовнішньополітичного рішення в ЄС. Визначитися відповідно до ролі представника ключових органів управління: Європейська рада, Рада ЄС, Європейський парламент, Верховний представник, Європейська комісія. Підготувати проєкт рішення про санкції проти третьої країни відповідно до повноважень обраного органу управління (до 3 сторінок). Підготуватися до обговорення з іншими учасниками процедури ухвалення рішень. Фінальна частина — симуляція засідання та ухвалення рішення на практичному занятті.	12
3	Тема 3. Геостратегічні напрями зовнішньої політики ЄС.	12

	Завдання: Підготувати аналітичне досьє на відносини ЄС з одним зі стратегічних партнерів (Індія, Канада, Австралія, Туреччина, Японія тощо) • історія відносин • ключові сфери співпраці • конфліктні точки • перспективи розвитку Формат: аналітична довідка (до 5 сторінок) + коротка презентація з рекомендаціями для ЄС (5 слайдів).	
4	Тема 4. ЄС у системі міжнародних організацій та глобального врядування Завдання: Кейс-дослідження участі ЄС у конкретній міжнародній організації. Обрати одну з міжнародних міжурядових організацій і дослідити: • правовий статус ЄС у ній • приклади участі (місії, програми, ініціативи) • вплив ЄС на політику організації • виклики та обмеження Підготувати аналітичну презентацію (8 слайдів).	12
5	Тема 5. Спільна зовнішня політика безпеки та оборони: механізми та виклики. Завдання: Підготувати аналітичну записку на одну з місій ЄС у рамках Спільної політики безпеки та оборони (наприклад, EUFOR Althea, EUTM Mali, EUBAM Ukraine). У аналітичній записці розкрити: - мету та мандат - склад та учасників - результати та виклики - вплив на регіональну стабільність. Обсяг аналітичної записки 5 сторінок + презентація (8 слайдів).	12
6	Тема 6. Трансформація зовнішньої політики ЄС в умовах нових викликів. Завдання: <i>Підготовка стратегічного меморандуму для ЄС щодо безпеки в Східній Європі.</i> Оформити аналітичну записку для Високого представника ЄС, в якій: • оцінити вплив війни в Україні на безпекову політику ЄС • запропонувати заходи для посилення стратегічної автономії • викласти аналіз ризиків фрагментації оборонного сектору Формат: стратегічний меморандум (до 2 сторінок) + презентація ключових тез (до 5 слайдів).	12
	Усього	72

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальне завдання програмою не передбачено.

7. Методи навчання

Таблиця 7.1

Методи навчання та засоби діагностики результатів навчання за освітньою компонентою «Зовнішня політика ЄС»

Шифр ПРН (відповідно до ОНП)	Результати навчання (відповідно до ОПП)	Методи навчання	Засоби діагностики /форми оцінювання
РН03.	Знати природу міжнародного співробітництва, характер взаємодії між міжнародним акторами, співвідношення державних, недержавних акторів у світовій політиці.	Лекція, робота в командах, робота з вторинними даними, виконання практичних завдань, аналіз отриманих результатів	Оцінювання усних відповідей на семінарських заняттях, оцінювання аналітичної частини дослідження.
РН06.	Знати природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та локальному рівнях.	Лекція, робота з вторинними даними, виконання завдань, презентація результатів досліджень	Оцінювання усних відповідей на семінарських заняттях, оцінювання аналітичної частини дослідження
РН09.	Здійснювати опис та аналіз міжнародної ситуації, збирати з різних джерел необхідну для цього інформацію про міжнародні та зовнішньополітичні події та процеси.	Лекція, робота з вторинними даними, виконання завдань, презентація результатів досліджень	Оцінювання усних відповідей на семінарських заняттях, оцінювання аналітичної частини дослідження
РН10.	Збирати, обробляти та аналізувати великі обсяги інформації про стан міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, регіональних систем, міжнародних комунікацій.	Лекція, робота з вторинними даними, виконання практичних завдань, презентація результатів досліджень і проєктів	Оцінювання усних відповідей на семінарських заняттях, оцінювання аналітичної частини дослідження

8. Методи контролю

Засвоєння тем (поточний контроль) здійснюється на семінарських/практичних заняттях відповідно до контрольних цілей. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки здобувачів до виконання конкретної роботи.

Поточний контроль і оцінювання результатів навчання передбачає виставлення оцінок за всіма формами проведення занять:

контроль та оцінювання активності роботи здобувача під час лекційних та семінарських/практичних занять (групова дискусія, тренінгові завдання);

контроль та оцінювання якості підготовки та розробки проєктних завдань у ході індивідуально / командної роботи студентів;

контроль засвоєння теоретичного та практичного матеріалу (у вигляді усних опитувань);

контроль та оцінювання вмінь вирішувати аналітичні та інші завдання;

контроль та оцінювання вмінь проводити дослідження та презентувати із застосуванням сучасних інформаційних технологій;

оцінювання вмінь та навичок збирати та оброблювати дані.

При вивченні кожного розділу проводиться поточний контроль. На семінарському і практичному занятті здобувач може отримати від 1 до 10 балів. Максимальна сума балів за поточним контролем складає **60 балів**. Для допуску до складання підсумкового контролю здобувач вищої освіти повинен набрати не менше **30** балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю, самостійної роботи.

Підсумковий контроль засвоєння розділів здійснюється після їх завершення на основі проведення **заліку**. Завданням контролю є оцінювання знань, умінь та практичних навичок здобувачів, набутих під час вивчення зазначених тем. Тестове завдання складається з 20 питань, кожному з яких присвоєна кількість балів відповідно до кількості правильних варіантів відповідей, що в сумі складають 40 балів. Максимальна кількість балів, яку можна отримати за підсумковий контроль – 40 балів. Максимальна сума балів за семестр складає **100** балів.

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота						Разом	Залік	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6			
10	10	10	10	10	10	60	40	100

T1, T2 ... – теми розділів.

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Методи оцінювання	Критерії оцінювання	Система оцінювання, бали
Оцінювання аналітичних завдань	Зміст доповіді відповідає темі і розкриває її повною мірою, доповідь супроводжується презентабельною графічною презентацією, відповіді на запитання є вичерпними, логічними і обґрунтованими	10
	Зміст доповіді відповідає темі, але розкриває її не повністю або частково, доповідь супроводжується непрезентабельною графічною презентацією, відповіді на запитання є не повною мірою вичерпними, логічними і обґрунтованими	8
	Зміст доповіді не відповідає темі і не розкриває її сутності, відповіді на запитання є хаотичними, неточними або необґрунтованими	5
Оцінювання участі у дискусіях при обговоренні доповідей на семінарських заняттях	Здобувач вищої освіти бере активну участь у дискусії при обговоренні доповіді; запитання, які він ставить доповідачу, відповідають темі доповіді, є зрозумілими і суттєвими.	2-3

Підсумковий контроль (тестування)	виставляється відповідно до правильних відповідей у тесті	40
--	---	----

Зарахування неформальної освіти та додаткових активностей

Здобувачі вищої освіти можуть отримати додаткові бали за успішне проходження тренінгів або дистанційних курсів на провідних освітніх платформах (Coursera, Prometheus тощо), які тематично пов'язані зі змістом дисципліни. Проходження курсу або тренінгу має бути підтверджено офіційним документом (сертифікат або свідоцтво). Курс має бути погоджений з викладачем. Рекомендується обговорити вибір курсу заздалегідь. За успішне проходження одного курсу може бути зараховано до 5 балів додаткової поточної успішності.

Додаткові бали можуть бути нараховані за активну участь у наукових конференціях, публікацію наукових статей або тез. Участь підтверджується наданням сертифіката учасника конференції та/або копіями наукових публікацій тощо. Участь з доповіддю на науково-практичній конференції оцінюється до 5 балів. За публікацію тез конференції можна отримати до 5 балів, за публікацію статті у фаховому виданні - до 10

Кожне звернення розглядається індивідуально. Рішення про зарахування додаткових балів приймається згідно з нормативно-правовими документами, що діють у Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна. Незалежно від кількості додаткових активностей, максимальна кількість балів поточної успішності не може перевищувати 60 балів.

Заходи, спрямовані на дотримання академічної доброчесності для здобувачів вищої освіти:

1. Самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

2. Посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

3. Дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

4. Надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	зараховано
70-89	
50-69	
0-49	не зараховано

10. Рекомендована література і джерела

Основна література

- Макаренко М., Хомутенко Л. Європейська інтеграція. Київ: Центр учбової літератури. 2021. 344 с.
- Дейвіс Н. Європа. Історія. Київ: Основи. 2020. 1464 с.
- Зінчук Т. Європейська політика згуртування. Концептуальні засади та досвід для громад. Київ: Центр учбової літератури. 2025. 194 с.
- Ван Мідделаар Л. Нова політика Європи. Десять років політичних криз. Київ: Дух і Літера. 2021. 408 с.
- Ейнауді Л. Роздуми про Європу. Вибрані статті про суспільство, економіку й політику (тверда обкладинка). Пер. М. Прокопович. Київ: Лабораторія. 2023. 312 с.
- Основи зовнішньої політики Європейського Союзу / Навчальний посібник. Харків, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна. 2022. 144 с.
- Петров Р. А. Право Європейського Союзу. Харків: Право. 2021. 484 с.

Допоміжна література

- Аджемоглу Д., Робінсон Дж. Чому нації занепадають? Походження влади, багатства та бідності. Пер. О. Дем'янчук. Київ: Наш Формат. 2025. 440 с.
- Андерсен Л.Р., Бйоркман Т. Більдунг. Нордичний секрет краси і свободи. Пер. О. Олійник. Київ: Наш формат. 2021. 496 с.
- Беспалов М. Усе, що ви знаєте про Ірландію, — правда, але... Київ : Віхола, 2023. 320 с.
- Деак І. Європа на суді. Історія співпраці, опору та відплати під час Другої світової війни. Пер. О. Пелешенко, Д. Антонюк. Львів: Дух і Літера. 2025. 336 с.
- Джеджора О. Нариси з історії європейської цивілізації. Книга друга: від високого середньовіччя до початку XIX століття. Львів: Видавництво УКУ, 2025. 280 с.
- Джеджора О. Нариси з історії європейської цивілізації. Книга перша: від витоків до високого середньовіччя. Книга 1. Львів: Видавництво УКУ, 2024. 328 с.
- Еш Т. Г. Рідні землі. Історія Європи через особисте сприйняття. Харків: Vivat. 2024. 512 с.
- Комарек С. Європа на роздоріжжі. Львів: Априорі. 2020. 496 с.
- Ріхтер Й. М. Останній потяг на Захід: переосмислення вступу Румунії в ЄС / пер. з англ. Д. Дубравська, А. Ю. Дубравський. Львів: Видавництво Українського католицького університету 2025. 168 с.
- Фергюсон Н. Цивілізація. Як Захід став успішним. Пер. В. Циба. Київ: Наш Формат. 2024. 488 с.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відеолекції, інше методичне забезпечення

- Офіційний вебсайт Європейського Союзу. URL: <https://europa.eu>
- Офіційний вебсайт Європейської Ради. URL: <https://www.consilium.europa.eu>
- Офіційний вебсайт Ради ЄС. URL: <https://www.consilium.europa.eu>
- Офіційний вебсайт Європейської Комісії. URL: <https://ec.europa.eu>
- Офіційний вебсайт Європейського Парламенту. URL: <https://www.europarl.europa.eu/portal/en>
- Офіційний вебсайт Суду Європейського Союзу. URL: <https://curia.europa.eu/jcms/>
- Офіційний вебсайт Європейського Економічного і Соціального Комітету. URL: <https://www.eesc.europa.eu>
- Офіційний вебсайт Комітету Регіонів. URL: <https://cor.europa.eu/>

- Офіційний вебсайт Європейського інвестиційного банку. URL: <https://www.eib.org/en/index.htm>
- Офіційний вебсайт Європейської служби зовнішніх справ. URL: <https://eeas.europa.eu>
- Офіційний вебсайт Європейського суду аудиторів. URL: <https://www.eca.europa.eu>
- Офіційний вебсайт Європейського оборонного агентства. URL: <https://eda.europa.eu>
- Офіційний вебсайт Інституту досліджень оборони Європейського Союзу. URL: <https://www.iss.europa.eu>
- Офіційний вебсайт Інформаційного Центру Сусідства ЄС. URL: <http://www.enpi-info.eu>
- Представництво Європейського Союзу в Україні. URL: https://www.eeas.europa.eu/delegations/ukraine_uk
- Представництво України при Європейському Союзі. URL: <https://ukraine-eu.mfa.gov.ua/>
- Євроінтеграційний портал. URL: <https://eu-ua.kmu.gov.ua/>
- Офіційний вебсайт Європолу. URL: <https://www.europol.europa.eu>
- Інтернет-портал законодавства ЄС. URL: <http://eur-lex.europa.eu>
- Eurobarometer. URL: <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/browse/theme>

12. Особливості навчання за денною формою в умовах продовження дії обставин непереборної сили

В умовах дії обставин непереборної сили освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/розпоряджень ректора/проректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі. Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з заборотою відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість скласти залік дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Зовнішня політика ЄС».